

Motion 1 om fördelning av ledamöter till SLS fullmäktige

Bakgrund

I SLS stadgar §8 framgår att ledamöter till fullmäktige, sällskapetets högsta demokratiska organ som fastställer riktlinjer och arbetsordning, utses av respektive medlemsförening med en fördelningsprincip som innebär att en ledamot får utses för varje påbörjat 250-tal medlemmar upp till 999, därefter en ledamot för varje påbörjat 500-tal upp till 1999, och därefter en ledamot för varje påbörjat 1000-tal läkarmedlemmar.

Fördelningsprincipen beslutades vid fullmäktigemötet 2020 efter en proposition från SLS nämnd. Den motiverades dels av behovet att få fysisk plats i Karolina Widerströmsalen, dels av att man ville skona större medlemsföreningar från arbetet med att utse många ledamöter och suppleanter.

I stadgarna §7 framgår vidare att medlemsföreningens avgift till SLS beräknas i proportion till antalet medlemmar.

Motivering och yrkande

Riktlinjerna för SLS verksamhet beslutas av fullmäktiges ledamöter, men den avtagande proportionaliteten innebär att mindre föreningar får starkare representation per medlem än större föreningar. En motsvarande avtagande fördelningsprincip skulle anses oacceptabel i andra demokratiska sammanhang, till exempel i riksdagen.

Nuvarande fördelningsprincip ger således en skevhet när det gäller beslut som gäller inriktningen för föreningen (fullmäktiges främsta uppgift) och sammanvägningen av olika perspektiv. Specialiserade och högspecialiserade medicinska utgångspunkter har relativt sett högre vikt på bekostnad av generalistspecialiteterna som exempelvis allmänmedicin, psykiatri, kirurgi, internmedicin och pediatrik.

Man kan hävda att det rör sig om två principer som står i konflikt; proportionalitet/demokratisk representation vs att alla, oavsett storlek på medlemsförening/sektion, ska få göra sin röst hörd. Vår invändning mot detta resonemang är att inget hindrar att varje sektion/medlemsförening gör sin röst hörd (genom yttrande- och förslagsrätten) vid fullmäktige, oavsett antal ledamöter.

En rak proportionalitet i mandatfördelningen skulle säkerställa att varje medlem har ett mer likvärdigt inflytande, oavsett medlemsföreningens storlek. Möjligheten till digital närvaro vid fullmäktige, som idag är permanentad, gör hänsynen till lokalens kapacitet mindre relevant. Vad gäller medlemsföreningarnas arbete med att utse ledamöter bedömer vi att dessa kan ges förtroende att lösa uppgiften på ett bra sätt

Vi yrkar därför på:

- Att fullmäktige beslutar att principen för fördelning av antalet ledamöter per medlemsförening ändras till rak proportionalitet där en ledamot får utses för varje påbörjat 250-tal* medlemmar oavsett föreningens storlek
- Att, i den händelsen huvudyrkandet ej bifalles, medlemsavgiften för föreningar justeras proportionerligt efter nuvarande mandatfördelningsprincip, för att bättre spegla representationen.

*) Vid behov kan brytpunkten för varje mandat höjas från 250 för att undvika ett ohanterligt stort totalantal ledamöter, istället för att låta antalet ledamöter växa fritt. En nedre brytpunkt ("småpartispärr") kan diskuteras men föreslås inte i denna motion.

Fullmäktige 2025

Vi vill betona att motionen syftar till att stärka demokratin inom SLS och ser ingen motsättning mellan en rättvis representation och föreningsdialog där alla medlemmar får göra sina röster hörda. Om en rättvis fördelningsprincip införs är det osannolikt att generalistspecialiteterna skulle dominera fullmäktige, då de fortfarande skulle vara i minoritet. Vi har svårt att förklara för våra medlemmar varför deras röst (och deras, lika höga, medlemsavgift) idag väger mindre än andras inom SLS.

Stockholm den 7 mars 2025

Styrelsen för Svensk förening för allmänmedicin, SFAM

Styrelsen för Svenska barnläkarförening, BLF

Styrelsen för Svensk förening för anestesi och intensivvård, SFAI

Styrelsen för Svensk förening för obstetrik och gynekologi, SFOG

Styrelsen för Svensk ortopedisk förening, SOF

Styrelsen för Svensk psykiatrisk förening, SPF

Nämndens yttrande över motion 1

Motionärerna vill se en förändring av den fördelningsprincip för fullmäktigemandat som infördes i samband med SLS organisationsförändring som trädde i kraft 2021. I sin motion yrkar de på en mandatfördelning som är proportionell till medlemsantal, för att säkerställa att varje medlem har ett mer likvärdigt demokratiskt inflytande, oavsett medlemsföreningens storlek. Som en alternativ att-sats yrkar de på en justering av medlemsavgiften, enligt samma princip som mandatfördelningen, för de medlemsföreningen som får färre mandat med dagens fördelningsprincip.

Tidigare angivna skäl till nuvarande system och nämndens nuvarande syn på dessa

Efter införandet av medlemsförening som en ny medlemskategori blev den primära vägen till medlemskap i SLS genom att vara medlem i en medlemsförening. Alla medlemmar i en medlemsförening är föreningsanknutna medlemmar i SLS. Sedan införandet av den nya medlemskategorin har SLS fått 57 medlemsföreningar och ytterligare två tillkommer vid årsskiftet.

Fördelningsprincipen i SLS stadga § 8 avseende medlemsföreningar mandat lyder:

Medlemsförening får utse en ledamot i fullmäktige för varje påbörjat 250-tal läkarmedlemmar i föreningen upp till 999 läkarmedlemmar, därefter en ledamot för varje påbörjat 500-tal läkarmedlemmar upp till 1 999 läkarmedlemmar och därefter en ledamot för varje påbörjat 1 000-tal läkarmedlemmar, vilket beräknas utifrån vad som anmälts enligt § 7 andra och tredje stycket.

Den princip som användes för att räkna ut mandat innan medlemsföreningarna infördes var att alla sektioner fick mandat utifrån hur många av deras medlemmar som även var individuella medlemmar i SLS. Det gjorde att antalet fullmäktigemandat var betydligt färre 2020 och tidigare år, ungefär hälften av de mandat som fastställdes för fullmäktige 2025. Endast fem av de dåvarande sektionerna och två av de lokala läkarsällskapen hade fler än ett mandat innan 2021. Innan organisationsförändringen hade genomförts, visste inte nämnden hur många av sektionerna som skulle ansöka om att bli medlemsförening och hur antalet fullmäktigemandat därmed skulle påverkas.

I propositionen från 2020, där principen med nedtrappning av mandat presenterades, motiverades begränsningen främst genom:

- För att fullmäktige även i framtiden ska kunna genomföras i SLS hus skapar Karolina Widerströmsalen, som rymmer max 200 personer, ett tak för antalet ledamöter.
- Ett ökat antal mandat skapar merarbete för medlemsföreningarna med att utse ledamöter, suppleanter och administrera fullmakter.

Nu har ett antal år gått sen medlemsreformen infördes och en majoritet av sektionerna har blivit medlemsföreningar. Till årets fullmäktige fastställdes 160 mandat. Inbjudan att delta skickas även till associerade föreningar, SLS nämnd, andra förtroendevalda i exempelvis kommittéer, valberedning, revisorer samt SLS kansli. Så antalet inbjudna överstiger redan idag det maximala antal som ryms i Karolina Widerströmsalen.

En annan ändring som trädde i kraft i samband med organisationsförändringen var möjligheten att delta digitalt på fullmäktigemötet. Efter pandemin har fördelningen i deltagande legat på ca 60 % fysiskt och 40 % digitalt. Till de senaste fullmäktigemöten har föreningarna även årligen skickat in ca 40 fullmakter för att fylla sina mandat. Därtill står en del mandat tomma, då dessa inte fylls av föreningarna.

Fullmäktige 2025

Nämnden kan konstatera att fullmäktiges ledamöter och övriga kallade snabbt anpassat sig till möjligheten med digital deltagande, att det är uppskattat av dem som är verksamma utanför Stockholm samt att inget tyder på att deltagandet kommer återgå till att vara 100 % fysiskt igen. Nämnden ser även att möjligheten att använda fullmakt för att fylla sina mandat används flitigt av föreningarna och snarare ses som en möjlighet än en administrativ börda.

Utifrån resonemanget ovan ser nämnden inte att de tidigare argumenten avseende platsbrist eller betungande merarbete för föreningarna är hållbara skäl till att *inte* se över principen för mandatfördelningen.

Konsekvensanalys av genomförande av motionärernas förslag

Antalet medlemmar i SLS medlemsföreningar skiljer sig åt mellan de minsta och de största föreningarna men alla föreningar är garanterade minst ett mandat på fullmäktige. Alla föreningar med mandat har även samma möjlighet enligt stadgarna att lämna in motioner, yttra sig och yrka under mötet. Att alla ges möjlighet att delta och påverka SLS inriktning för kommande verksamhetsår, oavsett storlek och antal mandat, ser nämnden som en viktig demokratisk princip.

Utifrån medlemsföreningarnas inrapporterade register 2024 hade mandatfördelningen till fullmäktige 2025 enligt motionärernas förslag förändrats på följande sätt:

<i>Medlemstal</i>	<i>Antal medlemsföreningar</i>	<i>Nuvarande mandat per förening</i>	<i>Nytt mandat per förening</i>
<i>1-999 (påverkas ej)</i>	45		
<i>1000-1249 (påverkas ej)</i>	5	5	
<i>1250-1499</i>	2	5	6
<i>1500-1749</i>			
<i>1750-1999</i>	1	6	8
<i>2000-2249</i>	3	7	9
<i>2250-2499</i>			
<i>2500-2749</i>			
<i>2750-2999</i>	1	7	12

Av SLS 57 medlemsföreningar är det 7st som har fler än 1 249 läkarmedlemmar och som påverkas av dagens höjda gränser vid mandatberäkningen. Dessa 7 föreningar hade gemensamt fått ytterligare 15 mandat enligt motionärernas förslag. Det totala antalet mandat hade även ökat från 160 till 175.

Nämnden anser att en sådan ökning vore administrativt hanterbar utifrån de erfarenheter som finns av hur många som deltar på fullmäktige och hur formen på deras deltagandet ser ut.

Koppling till utvärdering av medlemsreformen

Utvärderingen av medlemsreformen som presenterades på fullmäktige 2024 hade som ett av sina syften att se över ifall det fanns justeringar som behövde göras i organisationsmodellen eller stadgarna efter att omorganisationen etablerat sig. Att nu, efter några år med nuvarande mandatfördelningsprincip, se över

Fullmäktige 2025

hur den behöver justeras för att skapa ett mer demokratiskt fullmäktige bör ses som en sådan nödvändig justering.

Nämndens sammantagna ställningstaganden och förslag

I tillägg till vad som anges ovan kring nämndens bedömning i relation till tidigare argument, tänkbara konsekvenser och utvärderingen av medlemsreformen, delar nämnden motionärernas synpunkter om det demokratiska underskott som nuvarande mandatfördelning innebär, och anser att en proportionell princip bör utredas och beredas med mål att genomföra en stadgeändring i syfte att åstadkomma ett mer demokratiskt fullmäktige.

Nämnden menar vidare, att hur mandatet till en förenings högsta beslutande församling fördelas och utses, är något av en "grundlagsparagraf" i stadgarna, som kräver noggrann beredning och förankring i organisationen. I en översyn bör därtill olika alternativa metoder att fördela mandat mer demokratiskt, på proportionerligt vis till antal medlemmar, genomlysas, exempelvis jämkad uddatalsmetod. I sådan genomlysning bör också ingå exempelvis för- och nackdelar med en modell där *totala antalet* mandat i fullmäktige ska vara bestämt/"fixt" och sedan fördelas proportionerligt, ungefär som i Sverige riksdag; dock förstås med garantimandat inom SLS. Även frågan om för- och nackdelar med en modell där medlemsföreningar/sektioner har proportionerligt antal röster till sina medlemmar, utan att fullmäktige nödvändigtvis behöver ha lika många delegater som röster, det vill säga ungefär som medlemsländer har olika röstetal i relation till folkmängd i EUs ministerråd.

Nämnden ber därför fullmäktige om ett uppdrag att till fullmäktigemötet 2026 presentera en proposition som innehåller förslag på stadgeändringar gällande hur mandat till fullmäktige ska beräknas för att åstadkomma en demokratisk fördelning som står i proportion till medlemsföreningarnas antal läkarmedlemmar. I det arbetet avser nämnden att även se över ifall det finns andra beräkningssätt som används av andra demokratiska församlingar och möten som hade kunnat komma i fråga. I beredningen kommer medlemsföreningarnas/sektionernas åsikter att inhämtas via ordföranderåd och internremiss.

Nämnden föreslår fullmäktige besluta

Att bifalla andemeningen i motionens första att-sats.

Att fullmäktige uppdrar åt SLS nämnd att ta fram ett förslag på stadgeändring inför fullmäktige 2026 med en modell för fördelning av fullmäktigemandat som på ett mer demokratiskt sätt speglar medlemsföreningarnas storlek, där proportionalitet till antalet läkarmedlemmar ska vara vägledande.

Att anse motionens andra att-sats besvarad med hänvisning till ovan.